

Dopis u příležitosti 70. výročí svěcení žen v Církvi československé husitské

Sestry a bratři,

v letošním „roce reformace“ a „roce dr. Karla Farského“ nezapomínáme v Církvi československé husitské ještě na jedno z důležitých výročí. Tím je 70 let od chvíle, kdy v naší církvi přijaly první ženy svátost kněžského svěcení. Tato svátost byla podle církevní tradice do té doby vyhrazena jen mužům. Z hlediska dvoutisíciletých dějin křesťanství se jeví toto výročí jako časově krátké. Je však naplněno mnohým osobním nasazením a službou a svědectvím řady žen, které na sebe tuto zvláštní výsadu i tento náročný úkol přijaly. Tato událost měla jistě i ekumenické spojitosti a dosah. S praxí pověřování žen k duchovenským službám se setkáváme v církvích evangelických, anglikánské i starokatolické.

První ženy v Církvi československé husitské obdržely svátost kněžského svěcení před 70 lety se zvláštní samozřejmostí. Nemusely toto své postavení v církvi a ve sboru duchovních složitě a obtížně „vybojovávat“, jakkoli se při svém nástupu do náboženských obcí mohly v konkrétních případech setkávat s počáteční nedůvěrou některých členů. Ke svěcení žen došlo před 70 lety ve zvláštní dějinné chvíli a vyplynulo z Boží milosti. I přes radikálnost tohoto svátostného jednání navazuje se přece jen na předcházející rozmanité aktivní uplatňování žen v Církvi československé (husitské) v činnostech charitativních, učitelských (katechetických), organizačních a kulturních. Přijetím svěcení prvních žen je tak vyjádřena jednota Kristovy církve, kterou tvoří muži i ženy, a jedinečná hodnota a rovnocennost všech před Bohem. Předpokladem zapojení žen do duchovní správy je změna postavení žen v novodobé společnosti, na rozdíl od středověkého chápání podřízenosti žen mužům. Ale oprávněným biblickým zdůvodněním je široká spolupráce na díle Kristově v prvotním křesťanství, na níž se v nezastupitelné míře podílely také ženy, jak dokládají zmínky o konkrétních ženách a jejich službách v listech apoštola Pavla (Ř 16,1-16; Fp 4,2-3; 1 K 16,19).

Můžeme rozpoznávat tři významné motivy rovnocenného uplatňování žen v církevní službě jako duchovních. Tím prvním krokem ke svěcení žen je otevřenost vzdělání. Po staletí byli především muži nositeli vzdělání. Upírání vzdělání ženám souviselo i se zamezením vstupu žen do duchovenské služby. Na to upozorňoval modernistický kněz a první patriarcha dr. Karel Farský: „Je starodávný obyčej, že svěcení udílí se jen mužům. Žena nebyla v době Kristově dosti vzdělána, aby byla mohla připuštěna býti k vedení správy duchovní“ (CČS, vyd. 1929, cit. s. 53). Obdobné vysvětlení jednoho z důvodů nacházíme i v knize ekumenického teologa Hanse Künga (Žena v dějinách křesťanství, Vyšehrad Praha 2017, s. 40, s. 58). Ke kvalifikačním předpokladům duchovenské služby náleží právě teologické vzdělání. Aktu svěcení předcházela právě možnost studia na teologické fakultě, v našem českém prostředí konkrétně na tehdejší Husově československé evangelické fakultě bohoslovecké v Praze, kde se vzdělávali i naši budoucí duchovní. První ženy – studentky a bohoslovky československého vyznání začaly zde studovat po druhé světové válce v roce 1945. Později se studium uskutečňovalo na Husově československé bohoslovecké fakultě v Praze od roku 1950 až do roku 1990, kde počet

studujících žen narůstal. Dnes je zcela běžné, že ženy mají možnost studovat teologický obor na Husitské teologické fakultě v rámci Univerzity Karlovy. Z tohoto důvodu je případné, že letošní výročí je připomínáno konáním konference právě v prostorách Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy.

Význačným motivem zavedení praxe svěcení žen v Církvi československé husitské je princip svobody, svobody svědomí, svobody Ducha Kristova, ve smyslu: „Kde je Duch Páně, tam je svoboda“ (2 K 3,17). Od počátku v Církvi československé husitské byla uplatňována zásada svobody svědomí, svobody náboženského vyznání, ale i svobody projevu. V tomto smyslu nelze bránit ani ženě v jejím náboženském projevu. Má-li žena hluboké vnitřní Boží povolání k duchovenské službě a splňuje-li církví požadovanou kvalifikaci, není důvod jí v tom bránit. Liturgické, kazatelské a pastorační služby v Církvi československé husitské jsou svěřovány jak mužům, tak také ženám, neboť jediným pravým knězem Boží církve je sám Ježíš Kristus (srov. Služby v církvi, I.3.1; I.4.1, in: VIII. sněm CČSH, Praha 2014, s. 24-25). Duchovní, ať již muž nebo žena, nejsou v centru, nýbrž jsou jen služebníky Krista. „Vždyť nezvěstujeme sami sebe, nýbrž Krista Ježíše jako Pána, a sebe jen jako vaše služebníky pro Ježíše“ (2 K 4,5).

Tím třetím motivem je pochopení církve jako společenství bratří a sester v jejich vzájemné sounáležitosti. Toto vědomí jednoty a vzájemnosti věřících před Bohem vychází ze svátosti křtu. Jak to vyslovuje apoštol Pavel v listě Galatským: „Vy všichni jste přece skrze víru syny Božími v Kristu Ježíši. Neboť vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblékli. Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši“ (Ga 4,26-29). Křtem se stáváme členy Boží rodiny. Bůh nás činí vlastními dětmi a všichni z křesťanského lidu jsou našimi bratřími a sestrami (srov. Agenda CČSH, Praha 2006, s. 39). Již Mistr Jan Hus, i přestože sdílel některé středověké zvyklosti a tradici, zdůrazňoval rovnost mužů a žen před Bohem. „V Ježíši Kristu není rozdílu mezi mužem a ženou, nýbrž všechny stejně přijímá, jak ženy, tak i muže“ (Z kázání z roku 1411, Betlémské poselství, sv. II, Praha 1947, s. 122). Jednota a vzájemnost Kristova lidu, jak mužů, tak i žen, je vyjádřena v liturgickém společenství služebníků a služebnic kolem stolu Páně. V Církvi československé husitské není vedení svátosti večeře Páně vázáno na muže, ale na pověřené a vyslané duchovní s kněžským svěcením, kterými mohou být jak muži, tak i ženy.

Letošní 70. výročí svěcení žen v Církvi československé husitské nám klade mnohé nové otázky vzhledem k proměnám společnosti i církve. Zamýšlíme se nad zvláštním charakterem a nezastupitelným významem duchovenského povolání jako takového v církvi a ve společnosti v čase sekularizace.

Jubileum je především příležitostí vyjádřit v Církvi československé husitské naše upřímné a vděčné poděkování všem ženám v duchovní správě, které podle svých obdarování z Ducha a schopností vytrvale nesly v minulosti a nesou dnes obtížný zápas pro Kristovo evangelium.

Listopad L. P. 2017

Tomáš Butta
patriarcha Církve československé husitské